

tudi več takih, ki jako slabo razumejo, kaj jim nalaga čast in ugled našega stanu! Kolikor moremo presoditi, bo dr. Stanič izvoljen s precejšnjo večino! — Tovariši, pozor!

Društveni vestnik.

Kranjsko.

Iz Ljubljane. XXXI. občni zbor «Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani» se je vršil dne 28. grudnia m. l. ob 10. uri dopoldne v «Narodnem domu» ob mnogobrojni vdeležbi društvenikov. Predsednik gospod Juraj Režek otvoril zborovanje s takimle ogovorom:

Slavni zbor! Važne dogodke ima tudi letos zapisane naša društvena kronika.

Pred vsem Vam imam z veliko radostjo in posebnim ponosom sporočiti — kar smo objavili tudi že v svojem glasilu — da je v tem letu došla našemu društvu Najvišja milost in odlikovanje: naša dijaška ustanova, ki jo je rodila ljubezen do prejasne osebe milega vladarja in ljubezen do zapuščenih sirot naših umrlih tovaršev, in katero smo s prostovoljnimi doneski zbrali v proslavo in trajen spomin cesarjeve petdesetletnice, sme z Najvišjim dovoljenjem nositi ime Njegovega Veličanstva presvetlega cesarja ter se imenuje sedaj: «Cesarja Franca Jožefa I. jubilejska ustanova za učiteljske sirote na Kranjskem». Gotovo je to največja čast, ki je kdaj doletela naše društvo! (Prebere potem dotični odlok. Glej «Učiteljski Tovariš» št. 19 l. l.) Ta ustanova se je v skupni seji našega in konviktovega odbora izročila «Društvu za zgradbo učiteljskega konvikta v Ljubljani» v oskrbovanje in oddajanje.

Drugi za nas odvažni dogodek je tridesetletni obstanek našega društva, ki ga završimo z današnjim občnim zborom. — Odkar je modri in preskrbni naš vladar poklonil vernim svojim narodom dvoje prekrasnih daril, vrednih njegovega zlatega očetovskega srca, ustavo in novi šolski zakon, je prešinil nov duh vso širno našo domovino. Novo življenje in gibanje se je začelo v starodavni naši Avstriji, in kako tudi ne? Saj so se smeli od tedaj svobodno shajati in zbirati v družbe in društva razni stanovi, da tako po vzvišenem gestu ljubljenegega svojega vladarja z združenimi močmi povzdignejo svoj stan in pomorejo do boljšega stališča sebi in svojem.

Tudi učiteljstvo je začelo po novem šolskem zakonu prosteje dihati in se gibati; izboljšalo se mu je nekoliko njegovo žalostno gmotno stanje, in šola je postala svobodnejša od prej. Učiteljstvo naše dežele se je zbralo in združilo ter si ustanovilo dne 31. sušča 1869. leta učiteljsko društvo, da bi tako z združenimi močmi lažje zastavilo plug na pusto in do tedaj docela zanemarjeno ledino narodnega našega šolstva. Pozneje pa je kot «Slovensko učiteljsko društvo» razširilo svoje delovanje na vse slovenske pokrajine. Ko se je pa ustanovila «Zaveza», je omejilo svoje delovanje kot deželno učiteljsko društvo zopet le na deželo Kranjsko.

Dolga in lepa je doba tridesetih let v človeškem življenju, še pomenljivejša pa se mi zdi ta doba v življenju kakega društva, in tem lepša pa še tedaj, ako je to društvo v dolgi dobi tridesetletnega svojega obstanka storilo tudi v resnici kaj dobrega, kaj občeukoristnega.

Da se je naše narodno šolstvo zadnjih trideset let povzpelo do takega viška; da je učiteljstvo naše dospelo, če tudi ne še do povoljnih, pa vsaj boljših dohodkov in da ima učiteljstvo dandanes toliko ugleda med našim narodom, ter da se kolikor toliko varujejo naše v zakonu nam zajamčene pravice — to vse je gotovo po veliki večini zasluga našega društva. Tega nam ne more nihče odreči. S ponosom smemo torej danes zreti na trud in plod našega društva! Pozabiti pa ne smemo v tem vselem in svečanem trenutku onih vrlih mož, ki so stali društvu našemu ob njegovi zibelki, ki so prvi začeli orati ledino zanemarjenega našega šolstva in ki so visoko držali naš prapor in ga neomadeževanega

izročili nam, svojim naslednikom. Žal, da so ti naši prvoboritelji Praprotnik, Močnik, Tomšič, Govekar, Kuhar i. dr. davno že pod zemljo in da moram žalosten vzklikniti poleg Prešerna: Na tleh leže učiteljstva stebri stari! — V hvaležnih srcih našega učiteljstva bo vedno živel njih spomin, a tudi danes Vas prosim, na se tem vrlim možem v hvaležen spomin vzdignete raz svoje sedeže. (Zgodi se.) Mnogo pa je še živih mož in tovaršev, ki so bili vrli delavci in sotrudniki našega društva; tem vsem kličem danes: Hvala in slava jim!

V boju za napredek slovenskega šolstva, za ugled in naše pravice in za izboljšanje našega gmotnega stanja pa je našemu društvu krepko in neustrašeno stal ob strani naš vrli «Učiteljski Tovariš», ki prestopi z novim letom že v 40. leto. On nam je živa in najzgovornejša priča o vseh naporih in delovanju, pa tudi o uspehih našega društva zadnjih trideset let. Organizacija vseslovenskega učiteljstva pa je zahtevala od nas veliko žrtev, da se z novim letom ločimo od najboljših in dolgoletnih opor, od svojega glasila «Učiteljskega Tovariša». Težko smo se odločili za to žrtev — in prihodnost bo pokazala, da li smo storili prav — a z iskreno željo, da bi bil ta naš korak v korist vsemu slovenskemu učiteljstvu, smo se odločili za to žrtev. Upamo pa, da bo naša «Zaveza» in v njej združeno slovensko učiteljstvo znalo ceniti in upoštevati ta naš korak in to našo požrtvovalnost.

V tem letu je vložilo tudi naše društvo na visoki deželni zbor važno spomenico glede izboljšanja našega gmotnega stanja in prošnjo za odpravo, oziroma preuredbo sedanje ponavljalne šole. Upamo, da se bo našim deželnim očetom končno vendarle otajalo srce in da nam bodo postavili mesto vsaj pred državne sluge, finančne stražnike in žendarmenijo. A tudi glede ponavljalne šole se mora nekaj ukreniti, ker tako ne more ostati, kakor je sedaj.

Izpremenila so se končno pri izrednem občnem zboru društvena pravila, ki so tudi že potrjena od visoke c. kr. deželne vlade. Prvikrat smo se tedaj zbrali danes na podlagi novih pravil in jaz Vas, častita gospoda, ki ste se danes kot zastopniki svojih okrajnih učiteljskih društev sešli k našemu zborovanju, v imenu društvenega odbora prav iskreno pozdravljam s srčno željo, da bi vsa naša prizadevanja v blagor našega šolstva in učiteljstva imela tudi v novi društveni dobi in na podlagi novih pravil obilo najlepšega uspeha.

S tem otvarjam današnje zborovanje. Preden pa predidem k današnjim razpravam, mi je častna dolžnost, predstaviti slavnemu zboru magistratnega policijskega svetnika blagorod. g. Podgorška, kot zastopnika visoke c. kr. vlade pri našem današnjem zborovanju. (Dalje.)

Ljubljansko učiteljsko društvo je imelo dne 13. t. m. svoj redni občni zbor. Iz predsednikovega govora in tajnikovega poročila smo posneli, da je bilo društveno delovanje zelo živahno in da se je mnogo koristnega ukrenilo v prilog ljubljanskemu učiteljstvu in šolstvu. Tudi poročilo blagajničarice je bilo ugodno, ker ima društvo nad 120 kron prebitka, daši je imelo v minolem letu mnogo stroškov. V odbor so bili izvoljeni vsi stari odborniki, in sicer: gospod Fr. Gabršek, predsednik; gđc. A. Zupanova, predsednica; g. J. Furlan, tajnik; gđc. M. Marout, blagajničarica; gg. J. Krulec, knjižničar, J. Likar, pevodja in M. Josin, odbornik. Po zborovanju je predaval gospod Lj. Stiasny iz Radovljice «o duševni kulturi na Kavkazu» ter je žel za svoje zanimivo poročilo občo pohvalo in priznanje. To poročilo priobčimo v kratkem v celoti.

Odbor «Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani» prosi vsa tista okrajna učiteljska društva, ki se niso javila svojega pristopa k «Slovenskemu učiteljskemu društvu v Ljubljani», da to store vsaj do 1. prihodnjega meseca. Ta društva in ona, ki so že pristopila k temu deželnemu učiteljskemu društvu, pa še niso naznanila števila svojih članov, prosi odbor, da to store tudi do 1. svečana t. l., ker mora odbor «Slovenskega učiteljskega društva v Ljubljani» prve dni prihodnjega meseca javiti število svojih članov mestnemu magistratu ljubljanskemu. Zatorej je izpolnitev te prošnje nujno in neizogibno potrebna.

Štajersko.

Ptuj. Učiteljsko društvo je zborovalo pri nad tretjino navzočih udov dne 4. prosinca; navzoč je bil kot gost iur. Žiher. Po prisrčnem pozdravu konstatuje predsednik gospod Žiher število društvenikov za preteklo leto; bilo je 55 rednih, 7 častnih in 5 podpornih udov. Zborovanje se je tekom leta vršilo šestkrat. Nadalje je poročal o društvenem delovanju ter zajedno z zadoščenjem povdarjal zasluge raznih poročevalcev povodom društvenih shodov. — Slava vsem! — Blagajnik, nadučitelj gospod J. Kavkler, je poročal, da je bilo dohodkov manj, nego v prejšnem letu; temu je krivo baje zboljšanje plač, od katerih se še ne mastimo! Društvenine se je vplačalo 50 K, za »Lehrerbund« se je plačalo od 27 članov 10 K 80 h. — Prenumerirajo se za nastopno leto sledeči časniki, oziroma listi: »Oesterr. Schulbote«, »Schul- und Lehrer-Zeitung«, »Učiteljski Tovariš«, »Popotnik«, »Ljubljanski zvon«, »Slov. Matica«, »Družba sv. Mohorja«, »Glasbena Matica«, »Gl. Zora«, »Zvonček«, v znesku 51 K 66 h. Za »Zavezo« določena je vsota 16 K, ista za »Lehrerbund«. Društvo pristopi koj po osnutku »Šolske Matice« kot ud. — Predlog g. Kavklerja: Vsled razširjave Ptujске gimnazije je nujna potreba, da se dijakom ustreže s slovenskim berivom! V to svrhu pa se zamore pomagati le stem, da imajo vzlasti višji gimnazijci pristop k učiteljski knjižnici; treba bo naročiti tudi knjige beletristične vsebine. Predlog se je radostno sprejel. Tedaj ima učiteljska knjižnica berivo na razpolago članom in dijakom. — Iz zaključka računa po odobrenju pregledovalcev, gg. Ogorelca in Weinhardta se rekrutira za minolo leto prebitek v 10 K 48 h. — Volitev odbora: g. Fr. Šorn, predsednik; g. Ivan Kavkler, podpredsednik in knjižničar; gospa Val. Kavkler, blagajničarka; gđe. Milka Muška in Janko Fras, tajnika; g. Vinko Šerona, pevovodja; gg. Franc Meško in Anton Ogorelec, odbornika. Nadučitelj, gospod Fr. Žiher, ki je društvo z vso vnemo in s spretnostjo vodil, je odklonil a priori opetno izvolitev. — Končno želim našemu tradicionalnemu, novoporojenemu zaščitniku »Učiteljskemu Tovarišu« mnogo in plodonosnega uspeha napram posameznim društvom in društvenikom, želim, da bo spreten buditelj, voditelj in dober pristaš — a strog zagovornik, da se ne bodo zamogli še tako zviti, našim stanovskim načelom nasprotujoči naklepi realizovati — Na svidenje prvega svečana, tedaj bo »mrtli« povišana plača že razpečana.

Fras.

Sv. Lorenc na Dr. polju. (Vabilo.) Učiteljsko društvo za ptujski okraj bode zborovalo v četrtek dne 1. svečana 1900 ob 11. uri dopoldne v okoliški šoli z nastopnim vspehom: 1. Zapisnik. 2. Dopisi. 3. Poročilo o zborovanju »Lehrerbunda« (g. Podobnik). 4. Podavanja: »Kako je v računanju praktično vaditi prehod«. 5. Slučajnosti.

K prav obilni udeležbi v ljubno vabi

Fr. Šorn

t. e. predsednik.

Iz Ljutomer. Naše učiteljsko društvo je sprejelo na svojem obnem zboru dne 4. t. m. na predlog g. poročevalca nadučitelja Vaude sledeče resolucije enoglasno: 1. Mi ne odobravamo pisarjenja učiteljstva proti učiteljstvu v političkih listih; za take obravnave naj služijo edino le naši strokovni listi. 2. Mi se izrečemo proti temu, da bi se odstranila vera iz šole. 3. Internacionalizem na narodno-šolskem polju smatramo kot razvoj narodnega šolstva pogubljivega; zategadelj izstopi ljutomersko učiteljsko društvo iz štajerske učiteljske zveze »Lehrerbund«. — V odbor za leto 1900 so bili izvoljeni ti-le gg. Robič, predsednikom; Kryl, podpredsednikom; Čeh, tajnikom in Karba, blagajnikom. Prihodnje zborovanje bo v četrtek, 1. svečana.

Književnost in umetnost.

„Ljubljanski Zvon“. Z novim letom je nastopil »Ljubljanski Zvon« svoje 20. leto. Uredništvo je preslo v roke pesnika prvaka Antona Aškerc, kar se tudi prvemu letošnjemu zvezku tako po zunanji obliki, kakor tudi po umetniški in znanstveni vsebini takoj spozna.

Obsega pa ta zvezek pesmi priznanih naših pesnikov Zupančiča, Aleksandrovega, Gangla, Vojanovega itd., Mur-nikovo humoresko »Iz dnevnika nadobudnega Dvojkogaja, Govekarjevo novelo Suzana«, več znanstvenih in knji-ževnih razprav itd. Koliko slovenskih rodoljubov in na-rodnih hiš pa je še vedno, ki nimajo »Zvona«, dasi mu je cena le letnih 4 gld. 50 kr.

Dr. Gojmir Krek: Anton Aškerc, Studie mit Uebersetzungsproben se imenuje knjiga, katero je spisal ravnokar dr. Gojmir Krek, sin graškega vseučilišnega profesorja dr. Gregorja Kreka, o našem pesniku-prvaku. V znanstveno, nemško pisano razpravo je vpletenih tudi več spretnih prevodov Aškercovih poezij. Vsak Slovenec bi se moral zanimati za našega dičnega pesnika Aškerc, in vsak, kdor razume nemški, bi si naj to oceno tudi prečital. Knjiga je izšla v zalogi L. Schwentnerja v Ljubljani ter stane 80 kr., po pošti 83 kr.

Vestnik.

Učiteljski konvikt v Ljubljani: Tvrdba J. Gion-tini, prodajalnica knjig i. dr. v Ljubljani, 50 K; gosp. Gregor Koželj, učitelj v Št. Gotardu, 1-5 K; g. Matija Petrič, učitelj v Strugah, 10 K. Banka »Slavija« 100 K.

Razpisane službe. Drugo učno mesto na novousta-novljeni dvorazrednici v Fari-Vasi do 31. t. m. Na štiri-razrednici v Srednjivasi na Kočevskem učiteljsko mesto do 31. t. m.

Zaveza slovenskih učiteljskih društev je dne 11. t. m. po posebni deputaciji izročila gg. deželnemu odbor-niku dr. Tavčarju in županu Hribarju kot svojima častnima članoma jako lepi diplomi. Gospod dr. Tavčar je pri tej priliki rekel, da je narodna stranka sklenila z učiteljstvom neločljivo zakonsko zvezo, katere ne raz-dere noben škof in noben kardinal, da narodna stranka stoji in pade z učiteljstvom.

Okrajni šolski nadzornik za Goriško in Gradiš-čansko. Naučno ministrstvo je za novo šestletno funk-cijsko dobo imenovalo za okrajne šolske nadzornike: vad-ničnega učitelja v Gorici g. Andreja Lašiča za šolski okraj Tolmin, glavnega učitelja na učiteljsku v Kopru g. Fr. Finžgarja za šolski okraj goriška okolica in za slovenske okolice v gradiščanskem okraju in v mestu Gorici; vadničnega učitelja v Gorici g. Matevža Kan-teta za šolski okraj Sežana in vadničnega učitelja v Kopru g. Jožefa Picha za italijanske šole v gradiščan-skem šolskem okraju.

Na mariborskem učiteljsku je razpisana služba glavnega učitelja za vzgojeslovje, slovenski in nemški jezik, oziroma za vzgojeslovje in nemški jezik, za zemlje-pisje in zgodovino. Prošnje je vlagati do 25. t. m.

Beda med španskim učiteljstvom. Pedro Gimenez, učitelj v Obandu, v pokrajini Badajoz, in njegova žena, ki je učiteljica v isti vasi, sta poslala guvernerju prošnjo, da se jima dovoli beračiti po ulicah in trgih, ker že več let nista dobila nobene plače. Take prošnje v zadnjem času na Španskem niso nič novega.

G. Janko Leban, nadučitelj v Trebelnem nad Mo-kronogom, je obhajal te dni 30letnico svojega pisatelje-vanja. Začel se je bil vaditi v peresu že s 15. letom. Ta gospod se odlikuje, kakor znano, kot mladinski in vzgo-jeslovni pisatelj, a tudi kot pesnik. Živio!

Madjarsčina na Reki. Naredba ministra Vlačiča, s katero se uvaja madjarsčina v ljudskih šolah na Reki, je provzročila mnoga različna domnevanja, na kar je »Pester Loyd« prinesel službeno pojasnilo, da se gori omenjena naredba tiče samo onih ljudskih Reških šol, katere vzdržujejo zasebniki ali konfesije. Čut enakopravnosti tudi Madjari tolmačijo istotako, kakor v Avstriji Nemci in skrbje le za — Madjare, a Hrvatom na Reki odrekajo vsako mrvico pravice.

Regulacija plač pri državnih železnicah. Želez-niško ministrstvo je odredilo, da naj imajo a d j u n k t i